

СТАНОВИЩЕ

от д-р Джеймс Бориславов Йоловски, доцент във Висшето училище по застраховане и финанси, „Бюджетно управление и иновативни бюджетни методики“

на материалите, представени за участие в конкурс
за заемане на академичната длъжност **‘професор’**
на Висшето училище по застраховане и финанси

по област на висше образование 3. Социални стопански и правни науки
професионално направление 3.8. *Икономика*

научна специалност Финанси, парично обращение, кредит и застраховане (Застраховане и риск мениджмънт)

В конкурса за ‘професор’, обявен в Държавен вестник, бр. 5 от 17.01.2025 г. и в интернет-страница на Висшето училище по застраховане и финанси, участва доц. д.н. Ирена Маркова като единствен кандидат.

1. Общо представяне на процедурата и кандидата

Със заповед № 151 от 13.05.2025 г. на Ректора на Висшето училище по застраховане и финанси съм определен за член на научното жури на конкурс за заемане на академичната длъжност ‘професор’ във ВУЗФ по област на висше образование 3. Социални стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност Финанси, парично обращение, кредит и застраховане (Застраховане и риск мениджмънт). За участие в обявения конкурс е подал документи единствен кандидат доц. д.н. Ирена Маркова.

Представеният от доц. д.н. Ирена Маркова комплект материали е в съответствие с Правилника за развитие на академичния състав на ВУЗФ и включва следните документи:

- Молба до Ректора на ВУЗФ за участие в конкурса
- Автобиография
- Диплома за НС „доктор на науките“
- Свидетелство за научно звание „доцент“
- Резюме на хабилитационен труд
- Списък с публикации
- Резюмета на публикациите

- Пълни текстове на всички трудове, с които се участва в конкурса
- Справка за ръководени докторанти
- Справка за участие в проекти
- Справка за изпълнение на наукометричните показатели
- Справка за допълнителни показатели
- Справка за цитирания
- Справка с реализирани приноси
- Удостоверение за идентичност на имена

Комплектът от документи и изключително добре организиран, което позволява лесна, точна и задълбочена проверка на всички приложения. От приложената автобиография е видно, че доц. д.н. Ирена Маркова започва своята преподавателска дейност през 1994 г. Докторска степен придобива през 2000 г. Тя се хабилитира през 2006 г., а през 2023 г. придобива научна степен „доктор на науките“. Междувременно е заемала и множество длъжности в частния сектор – член на УС на ЗД „МФГ Инс“ ЕАД, член на НС на UBB-MetLife Insurance, участия в експертни работни групи и др. Участвала е в множество проекти, участва в редица редакционни колегии, като е заемала и административни длъжности (декан на Академичната програма на ВУЗФ). Има значителен международен опит.

Преките ми лични впечатления от кандидата са ограничени, но са изцяло положителни. Те се потвърждават изцяло от предоставените в конкурса документи.

2. Обща характеристика на дейността на кандидата

Видно от приложените документи доц. д.н. Ирена Маркова притежава над 30 години опит като преподавател. Тя води широк кръг от курсове в сферата на застраховането: Основи на застраховането, Застрахователни продукти и застрахователен пазар, Вътрешен контрол, Приложен застрахователно-регулаторен риск мениджмънт, Инвестиционна политика и капиталов мениджмънт на застрахователното дружество, Управление на риска, Имуществено застраховане, Застрахователен маркетинг, Презастраховане, Контролинг в застраховането, Управление на риска в застрахователното дружество, Анализ на дейността на застрахователното дружество и др.

Кандидатката доц. д.н. Ирена Маркова е приложил общо 20 научни труда за участие в конкурса, от които 5 студии, 1 монография (хабилитационен труд), 2 учебника и учебни пособия, а останалите – статии и доклади. По отношение на научната продукция (групи А, В и

Г) кандидатката изпълнява съвсем точно изискванията на ППЗРАСРБ, а именно – 50 точки от дисертационен труд за придобиване на ОНС „доктор“, 100 точки за хабилитационен труд, и 200 точки за други публикации.

По отношение на цитиранията (група Д) доц. д.н. Ирена Маркова преизпълнява в пъти минималните изисквания с отчетени 355 точки при изискуеми 100. Видно е, че кандидатката е изключително разпознаваема – както в национален, така и в международен план.

По аналогичен начин са изпълнени и изискванията на група Е. При тази група кандидатката отчита 165 точки при изискуеми 100. Следва обаче да се има предвид, че при защитилите докторанти по отношение на Русалин Русалинов в НАЦИД е вписан друг научен ръководител (а именно – Андрей Захариев). Това вероятно е следствие на факта, че съвместното научно ръководство не е достатъчно добре уредено в българската практика. Чл. 4, ал. 6 от ППЗРАСРБ урежда съвместно ръководство единствено от български и чуждестранен ръководител. При Михаела Монова обаче са вписани и двамата научни ръководители – доц. д-р Валентин Милинов и доц. д.н. Ирена Маркова. Важно е да се подчертае, че дори нито един от двамата докторанти, вписани под съвместно ръководство да не бъде зачетен, се наблюдава преизпълнение на изискуемите точки, а именно 125 при изискуеми 100.

Основният хабилитационен труд е озаглавен Космическо застраховане (предизвикателства, практики и решения). Познавам труда във връзка с обсъждането му в катедра „Финанси и застраховане“ на ВУЗФ. Той е посветен на актуална и недостатъчно изследвана тематика, свързана със застраховането на космически рискове. Трудът е с общ обем от 165 стр. и се състои от три глави, въведение, заключение, 4 приложения, Списък на схеми, таблици и фигури, както и Литература, съдържаща 104 източника. Основният текст (от въведение до заключение) се равнява на 101 авторови страници (при прилагане на стандарта от 1800 символа на страница) и покрива очаквания минимум за монографичен труд. Емпиричният характер на изследването се реализира основно чрез проведено анкетно проучване сред студенти във ВУЗФ. По мое мнение е необходимо в бъдещата изследователска работа да се потърси допълнително валидиране на тезата и хипотезите, доколкото профилът на респондентите (студенти), както и техният ограничен брой (32) не са оптимални и напълно представителни. Ка-то цяло изследването отговаря на изискванията за хабилитационен труд.

Ирена Маркова е приложила справка с общо 18 приноса. Приемам ги и считам, че те са лично дело на кандидата. Считам, че в научната продукция могат да се открият и други.

Някои единични виждания на автора, споделени в научната ѝ продукция не съответстват напълно на моите лични разбирания. Въпреки това те са достатъчно обосновани в съот-

ветните публикации. По тази причина не бих могъл да приема, че това обстоятелство има отношение към достойнствата на изследователската дейност на кандидатката.

В обобщение, приемам, че доц. д.н. Ирена Маркова напълно изпълнява всички качествени и количествени изисквания, установени в приложимите разпоредби. Тя е реализирала значими приноси с научен и приложен характер и е разпознаваема в научните среди. Не съм установил плагиатство по законоустановения ред.

3. Критични забележки и препоръки

Нямам критични забележки, извън гореизложените. Бих препоръчал на доц. д.н. Ирена Маркова да продължава изключително активната си публикационна дейност както на национално, така и на световно ниво.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Документите и материалите, представени от доц. д.н. Ирена Маркова отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ВУЗФ.

Кандидатката в конкурса е представила значителен брой научни трудове. В работите ѝ има оригинални научни и приложни приноси, които са получили признание. Представителна част от тях са публикувани в списания и научни сборници. Теоретичните ѝ разработки имат практическа приложимост, като част от тях са пряко ориентирани към учебната работа. Научната и преподавателската квалификация на доц. д.н. Ирена Маркова е несъмнена.

Постигнатите от доц. д.н. Ирена Маркова резултати в учебната и научно-изследователската дейност, напълно съответстват на Правилника на ВУЗФ за приложение на ЗРАСРБ.

След запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове, анализ на тяхната значимост и съдържащи се в тях научни, научно-приложни и приложни приноси, намирам за основателно да дам своята положителна оценка и да препоръчам на Научното жури да изготви доклад-предложение до Академичния съвет за избор на доц. д.н. Ирена Маркова на академичната длъжност 'професор' във ВУЗФ по професионално направление 3.8 Икономика.

06.06.2025 г.

Изготвил становището:

доц. д-р Джеймс Йоловски